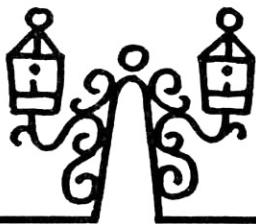

Panu

Merenkulun muistomerkki Ouluun

Jo valtakunnallisilla koti-seutupäivillä heinäkuussa Oulaisissa tapasin pitkähkön väliajan jälkeen Pohjois-Pohjanmaan Museon entisen johtajan, maisteri Aarne Kopiston, nykyisin museoviraston päälliköitä. Oulun kautenaan Kopisto opittiin tuntemaan mm. purjelaiva-kauteen paneutuneena historioitsijana. Häntä kiinnostivat nimenomaan Oulun laivat, laivojen matkat ja muut vaiheet. Pysyvä muisto tuolta ajalta on P. W. Snellmanin teos Oulun laivoja ja laivureita 1816—1875, jonka vanhan käsikirjoituksen hän toimitti painokuntoon. Komea kirja.

Aarne Kopisto koetti Oulussa painostaa Oulua ja oululaisia pystyttämään muistomerkkin kaupungin kunniakkaan purjelaivaikauden muistoksi. Kun mitään ei ole tapahtunut, ilmoitti maisterimme olevansa syvästi närkästynyt: "Missä vika? Miksi ei asiasta edes puhuta?" Lupasin puhua, mutta kerroin kyllä, että on asiasta toki puhuttu ja on yritelty jotain tehdäkkin, koko juttu on vain niin vietävän komplisoitu. Muistomerkkin paikka olisi tietysti vanha sisäsatama eli nykyinen torinranta, jos nyt tällaista yhteistä nimittäjää voi käyttää kauppatorista ja linja-

autotorista eli vanhasta kauppatorista. Olemme siis kaupunkimme uudessa "monumentaalikeskuksessa" eli siinä kulttuuri- ja hallintokeskuksessa, joka on pääasiassa on paperilla. Kauppatori on kauppatorina, ja mihinkä pistät onnikat, kun uusi linja-autoasema ei ole kunnolla vielä paperillakaan!

Olen kannattanut lämpimästi yksinkertaisen, mutta näkyvän muistomerkkin, näyttävän ankkurin, sijoittamista nykyisen Kauppatorin paikalle, samoin olen ollut innostunut rakennusmestari Aku Rönkönharjun ajatuksesta, että siihen laitettaisiin 30-luvulla täytetyn venevalkaman muistoksi keinotekoinen pienoissvalkama ja "se" ankkuri siihen. Liitossa oli tästä laaja artikkeli muistaakseni jo toissavuonna. Mutta kun se torikauppa on siinä, niin . . . Vai voisiko ajatella, että tälle keinoalitalle ankkuri-muistomerkkeineen varat-

taisiin tila torialueen keskeltä ja torialuetta ympärillä laajennettaisiin vastaavalla nelimäärällä?

Näin ajattelin ja kirjoitinkin — jo kesällä. Ajatuksissani näin vielä silloin tyylikkään mansardikattoisen Bergbomin (sittemm. Montinin) makasiinin siinä, missä se on ollut. Tuon kauniin rakennuksen, johon itse Esko-professori Järventausta Oulun vanhoja rakennuksia investoitaessa innostui niin, että toimikunta-nimesi makasiinin hänen nimikokseen. Kohta tuon kesäisen ajatusharhan jälkeen sitten kyllä näin, että makasiinin ympärillä alkoi tapahtua jotain, ja nyt tiedämme, että sille on varattu paikka sivuaihiosta, suolamakasiinien tuntumasta. Niin että mitenkä nyt suu pannaan? Haikialta tuntuu.

Jatkan kaikesta huolimatta. Pohjois-Pohjanmaan Museoyhdistys ehdotti tietävästi jo viime vuoden alkupuolella kaupunginhallitukselle,

että kaupunki varaisi tulevan kaupungintalon taideteosprosentit käytettäväksi merenkulun muistomerkkiin, joka siis sijoitettaisiin Vänmannille, tälle keinoniemelle. Muistelen kuulleen, että tuohon ehdotukseen tuli jo myönteinen vastaus, mutta nyt tiedämme, että emme tiedä, milloin Oulu rakentaa itsellen kaupungintalon ja mihin . . . Merenkulun muistomerkki ei voi odottaa niin kauan, että kaupungintalo rakennetaan. Menee vuosia, ennen kuin Aleksanterinkadun ja meren välille saadaan aikaan sellainen periaateratkaisu, että sen varaan voi jotain ruveta suunnittelemaan. Teki silti mieli ehdottaa, että kaupungin korkeimmissa päätävissä elimissä otettaisiin käsiteltäväksi Oulun merenkulun muistomerkki, kaikesta huolimatta, ja annettaisiin jonkin instanssin tehtäväksi nopeasti harkita ja suunnitella muistomerkille paikka Rantakadun ja meren välille.

Jos ei kelpaa harkittavaksi alussa esitetty sijoitusehdotus, niin onhan tuossa kulttuurikeskuksessa sentään valmiina ainakin Kaarlenaukiolle johtava väylä. Siihen keskelle väylää suunnilleen Bergbomin-Montinin makasiinin linjalle (siinä sitä taas ollaan!) Oulun

merenkulun muistomerkki. Koska kaikki paikkaa aina olemaan rahasta kiinni, niin ehdottikin Aarne Kopisto, että kaupunki väännättäisi kosken tai koskikeskuksen yleensä pohjasta jonkin mahtavan kallionjärkele, pystyttäisi sen (näin minä) tuohon äsken mainittuun paikkaan ja ryhtyisi kiireimmiten hankkimaan järkälele seuraksi niin suuren ankkurin kuin vain suinkin mahdollista tai sitten antaisi hakata kiveen tai kivistä sellaisen ankkurin kopion, että varmasti muistuisivat mieleen laivat Toivot ja muut fregatit ja maailmanmerien kyntäjät.

Näitä ajatuksiaan maisteri Kopisto kesän jo mentyä vielä äskettäin perusteli Lontoosta lähettämässään kirjeessä, jonka oli intoutunut kirjoittamaan nähtyään taas kerran, miten siellä muisteltiin muinaisia merenkulkijoita, maan mahtavuuden luojia. Kyläksi se olisi Oulu jäänyt, jos ei . . . Mutta se olisi jo toinen juttu, sanoisi kai Kipling, kun kerran Englannista puhumme.

P.S. Painovirhep . . . mestaroi Muistolaattoja-pakinassa joka toista vieraskielistä sanaa. Esim. Odense kirj. noin ja tanskalaisrunoilijan nimi on Samsøe (tanskal. "öö"). Kuvatestit kai selvisivät!